

Xây dựng Chuẩn đánh giá năng lực, phẩm chất của học sinh trong môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật cấp Trung học phổ thông theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018

Nguyễn Thị Việt Hà

Email: hanv@gesd.edu.vn
Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam
52 Liễu Giai, Ba Đình, Hà Nội, Việt Nam

TÓM TẮT: Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 được xây dựng theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực. Việc đánh giá được phẩm chất và năng lực của học sinh cần phải có chuẩn đánh giá. Việc xây dựng Chuẩn đánh giá phẩm chất, năng lực trong các môn học nói chung và môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật nói riêng là việc làm cần thiết giúp cho giáo viên, học sinh và các nhà quản lý giáo dục có một “thước đo” trong đánh giá phẩm chất, năng lực học sinh. Bài viết trình bày quy trình chung trong việc xây dựng Chuẩn đánh giá năng lực, từ đó đề xuất quy trình xây dựng Chuẩn đánh giá phẩm chất, năng lực trong môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật cấp Trung học phổ thông.

TỪ KHÓA: Năng lực, phẩm chất, chuẩn đánh giá, giáo dục Kinh tế và Pháp luật, cấp Trung học phổ thông.

→ Nhận bài 19/3/2024 → Nhận bài đã chỉnh sửa 04/4/2024 → Duyệt đăng 25/5/2024.

DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12420115>

1. Đặt vấn đề

Chuẩn đánh giá là một thành tố quan trọng của chương trình giáo dục. Chuẩn đánh giá xác định các mức độ được đặt ra như là các tiêu chuẩn hoặc kì vọng mà học sinh cần đạt được, tùy vào độ tuổi hoặc cấp, lớp của học sinh. Trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, Chương trình Giáo dục phổ thông tổng thể đã thể hiện các yêu cầu cần đạt về phẩm chất và năng lực chung cho mỗi cấp học; Chương trình mỗi môn học đã thể hiện các yêu cầu cần đạt về năng lực đặc thù cũng như các yêu cầu cần đạt đối với các nội dung giáo dục cụ thể của môn học [1]. Tuy nhiên, các yêu cầu cần đạt của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 chưa thể hiện các mức độ đánh giá. Đây là một trở ngại cho quá trình thực hiện chương trình, đặc biệt là thống nhất trong toàn quốc về đánh giá kết quả học tập, rèn luyện của học sinh để đảm bảo chất lượng giáo dục. Vì vậy, để thực hiện thành công Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 trên phạm vi toàn quốc, việc xây dựng được Chuẩn đánh giá năng lực và phẩm chất của học sinh trong các môn học nói chung và môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật cấp Trung học phổ thông nói riêng là hết sức cần thiết để có căn cứ định hướng cho quá trình giảng dạy cũng như đổi mới phương thức đánh giá giáo dục của học sinh phổ thông, đồng thời từng bước góp phần thực hiện công cuộc đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo nước nhà.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Quy trình chung trong việc xây dựng Chuẩn đánh giá năng lực

Quy trình xây dựng Chuẩn đánh giá năng lực bao gồm một số bước cơ bản như sau [2]:

Bước 1: Định nghĩa năng lực (biên bản).

Bước 2: Xác định các thành tố/năng lực thành phần.

Bước 3: Xây dựng chỉ số hành vi.

Bước 4: Xây dựng tiêu chí chất lượng.

Bước 5: Thực nghiệm đo lường và điều chỉnh.

2.2. Quy trình xây dựng Chuẩn đánh giá năng lực, phẩm chất học sinh trong môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật cấp Trung học phổ thông

Bước 1: Xác định các phẩm chất/năng lực đặc thù môn học

Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 - Chương trình Giáo dục phổ thông tổng thể đã xác định các phẩm chất cần giáo dục cho học sinh là: Yêu nước; Nhân ái; Chăm chỉ; Trung thực; Trách nhiệm [1]. Chương trình môn Giáo dục công dân (ở cả 3 cấp) đã xác định các năng lực đặc thù của môn học là: Năng lực Điều chỉnh hành vi; Năng lực Phát triển bản thân; Năng lực Tìm hiểu và tham gia hoạt động kinh tế - xã hội [3].

Bước 2: Xác định các thành tố của phẩm chất/năng lực

Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 - Chương trình Giáo dục phổ thông tổng thể và Chương trình môn Giáo dục công dân (nói chung) đã xác định cụ thể các thành tố phẩm chất và năng lực đặc thù như sau:

Thành tố của phẩm chất (xem Bảng 1).

b. Thành tố của năng lực đặc thù (xem Bảng 2).

Bước 3: Xác định các chỉ số hành vi (biểu hiện) của phẩm chất/năng lực thành phần

Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 - Chương trình Giáo dục phổ thông tổng thể và Chương trình môn Giáo dục công dân (nói chung) đã xác định các chỉ số hành vi (biểu hiện) cụ thể của phẩm chất/năng lực thành phần. Những biểu hiện của phẩm chất/năng lực thành phần được diễn đạt trong văn bản chương trình bằng

Bảng 1: Thành tố của phẩm chất

STT	Phẩm chất	Thành tố/phẩm chất thành phần
1	Yêu nước	
2	Nhân ái	2.1 Yêu quý mọi người người 2.2 Tôn trọng sự khác biệt giữa mọi người
3	Chăm chỉ	3.1 Ham học 3.2 Chăm làm
4	Trung thực	
5	Trách nhiệm	5.1 Có trách nhiệm với bản thân 5.2 Có trách nhiệm với gia đình 5.3 Có trách nhiệm với nhà trường và xã hội 5.4 Có trách nhiệm với môi trường sống

thuật ngữ “yêu cầu cần đạt”.

Ví dụ 1: Biểu hiện của phẩm chất Yêu nước cấp Trung học phổ thông (xem Bảng 3).

Ví dụ 2: Biểu hiện của năng lực Phát triển bản thân cấp Trung học phổ thông (xem Bảng 4).

Bước 4: Xác định yêu cầu cần đạt trong các chủ đề nội dung tương ứng với biểu hiện của phẩm chất/năng lực thành phần (kết nối giữa phẩm chất, năng lực với nội dung chương trình)

Chương trình Giáo dục phổ thông tổng thể đã xây

Bảng 2: Thành tố của năng lực đặc thù

STT	Năng lực	Thành tố/năng lực thành phần
1	Điều chỉnh hành vi	1.1 Nhận thức chuẩn mực hành vi 1.2 Đánh giá hành vi của bản thân và người khác 1.3 Điều chỉnh hành vi
2	Phát triển bản thân	2.1 Tự nhận thức bản thân 2.2 Lập kế hoạch phát triển bản thân 2.3 Thực hiện kế hoạch phát triển bản thân
3	Tìm hiểu và tham gia các hoạt động kinh tế - xã hội	3.1 Tìm hiểu các hiện tượng kinh tế - xã hội 3.2 Tham gia hoạt động kinh tế - xã hội

Bảng 3: Biểu hiện của phẩm chất Yêu nước

Phẩm chất	Phẩm chất thành phần	Biểu hiện của phẩm chất thành phần
Yêu nước		- Tích cực, chủ động vận động người khác tham gia các hoạt động bảo vệ thiên nhiên. - Tự giác thực hiện và vận động người khác thực hiện các quy định của pháp luật, góp phần bảo vệ và xây dựng Nhà nước Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam. - Chủ động, tích cực tham gia và vận động người khác tham gia các hoạt động bảo vệ, phát huy giá trị các di sản văn hóa. - Đấu tranh với các âm mưu, hành động xâm phạm lãnh thổ, biên giới quốc gia, các vùng biển thuộc chủ quyền và quyền chủ quyền của quốc gia bằng thái độ và việc làm phù hợp với lứa tuổi, với quy định của pháp luật. - Sẵn sàng thực hiện nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc.

Bảng 4: Biểu hiện của năng lực Phát triển bản thân

Năng lực	Năng lực thành phần	Biểu hiện của năng lực thành phần
Phát triển bản thân	Tự nhận thức bản thân	- Tự đánh giá được điểm mạnh, điểm yếu, vai trò, giá trị, khả năng, điều kiện và các quan hệ xã hội của bản thân.
	Lập kế hoạch phát triển bản thân	- Tự đặt ra được mục tiêu, kế hoạch, biện pháp học tập, rèn luyện và kế hoạch tài chính phù hợp của bản thân. - Bước đầu biết tạo lập, xây dựng ý tưởng cho một hoạt động kinh doanh nhỏ; lựa chọn được mô hình hoạt động kinh tế thích hợp trong tương lai đối với bản thân. - Xác định được hướng phát triển phù hợp của bản thân sau trung học phổ thông.
	Thực hiện kế hoạch phát triển bản thân	- Thực hiện được và vận động, giúp đỡ người khác thực hiện các công việc, nhiệm vụ học tập, rèn luyện của bản thân để đạt mục tiêu, kế hoạch đã đề ra và hướng tới các giá trị xã hội. - Điều chỉnh được mục tiêu, kế hoạch, phương pháp học tập, rèn luyện phù hợp với cuộc sống thay đổi; khắc phục được sai sót, hạn chế của bản thân trong quá trình thực hiện mục tiêu, kế hoạch đã đề ra; lựa chọn được các môn học phù hợp với định hướng nghề nghiệp của bản thân.

dựng các yêu cầu cần đạt về phẩm chất, chương trình môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật cấp Trung học phổ thông đã xây dựng các yêu cầu cần đạt của năng lực đặc thù, đồng thời xây dựng các chủ đề nội dung và yêu cầu cần đạt của chủ đề nội dung. Tuy nhiên, Chương trình tổng thể và Chương trình môn học hiện đang sắp xếp phẩm chất/năng lực riêng và nội dung riêng. Do đó, khi nhìn vào yêu cầu cần đạt của các chủ đề nội dung chưa xác định được phẩm chất/năng lực cụ thể nào thể hiện trong đó. Cách thức kết nối giữa phẩm chất/năng lực với nội dung chương trình được thực hiện như sau:

a. Mã hóa năng lực, phẩm chất, yêu cầu cần đạt của chủ đề nội dung và mức độ đạt chuẩn

- Mã hóa năng lực

Quy tắc mã hóa: NLx.y.z

Trong đó: x = số thứ tự của năng lực (thể hiện trong văn bản chương trình), y = số thứ tự của năng lực thành phần, z = số thứ tự của biểu hiện.

Như vậy, các năng lực đặc thù trong môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật được mã hóa như sau: NL1 = Điều chỉnh hành vi; NL2 = Phát triển bản thân; NL3 = Tim hiểu và tham gia các hoạt động kinh tế - xã hội.

Ví dụ 3: Mã hóa năng lực Phát triển bản thân trong môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật cấp Trung học phổ

thông (xem Bảng 5).

- Mã hóa phẩm chất

Quy tắc mã hóa: PCx.y.z

Trong đó: x = số thứ tự của phẩm chất (thể hiện trong văn bản chương trình), y = số thứ tự của phẩm chất thành phần, z = số thứ tự của biểu hiện.

Như vậy, các phẩm chất được mã hóa như sau: PC1 = Yêu nước; PC2 = Nhân ái; PC3 = Chăm chỉ; PC4 = Trung thực; PC5 = Trách nhiệm. Với những phẩm chất không có thành phần/thành tố sẽ mã hóa bằng số (0) để tương đồng với việc mã hóa các phẩm chất khác.

Ví dụ 4: Mã hóa phẩm chất Yêu nước ở cấp Trung học phổ thông (xem Bảng 6).

- Mã hóa yêu cầu cần đạt của chủ đề nội dung

Quy tắc mã hóa: YCCĐx.y

Trong đó: x = số thứ tự của chủ đề nội dung (thể hiện trong văn bản chương trình), y = số thứ tự yêu cầu cần đạt của chủ đề nội dung ở từng lớp.

Ví dụ 5: Mã hóa chủ đề “Nền kinh tế và các chủ thể của nền kinh tế” - môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật - Lớp 10 (xem Bảng 7).

- Mã hóa mức chất lượng/mức độ đạt chuẩn

Mức chất lượng/mức độ đạt chuẩn được phân thành 4 mức độ và được mã hóa như sau: Mức 0: Mức chưa đạt

Bảng 5: Mã hoá năng lực Phát triển bản thân

Năng lực	Năng lực thành phần	Biểu hiện của năng lực thành phần	Mã hoá
NL2 Phát triển bản thân	NL2.1 Tự nhận thức bản thân	- Tự đánh giá được điểm mạnh, điểm yếu, vai trò, giá trị, khả năng, điều kiện và các quan hệ xã hội của bản thân.	NL2.1.1
	NL2.2 Lập kế hoạch phát triển bản thân	- Tự đặt ra được mục tiêu, kế hoạch, biện pháp học tập, rèn luyện và kế hoạch tài chính phù hợp của bản thân.	NL2.2.1
		- Bước đầu biết tạo lập, xây dựng ý tưởng cho một hoạt động kinh doanh nhỏ; lựa chọn được mô hình hoạt động kinh tế thích hợp trong tương lai đối với bản thân.	NL2.2.2
		- Xác định được hướng phát triển phù hợp của bản thân sau trung học phổ thông.	NL2.2.3
	NL2.3 Thực hiện kế hoạch phát triển bản thân	- Thực hiện được và vận động, giúp đỡ người khác thực hiện các công việc, nhiệm vụ học tập, rèn luyện của bản thân để đạt mục tiêu, kế hoạch đã đề ra và hướng tới các giá trị xã hội.	NL2.3.1
		- Điều chỉnh được mục tiêu, kế hoạch, phương pháp học tập, rèn luyện phù hợp với cuộc sống thay đổi; khắc phục được sai sót, hạn chế của bản thân trong quá trình thực hiện mục tiêu, kế hoạch đã đề ra; lựa chọn được các môn học phù hợp với định hướng nghề nghiệp của bản thân.	NL2.3.2

Bảng 6: Mã hóa phẩm chất Yêu nước

Phẩm chất	Phẩm chất thành phần	Biểu hiện của phẩm chất thành phần	Mã hoá
PC1 Yêu nước		- Tích cực, chủ động vận động người khác tham gia các hoạt động bảo vệ thiên nhiên.	PC1.0.1
		- Tự giác thực hiện và vận động người khác thực hiện các quy định của pháp luật, góp phần bảo vệ và xây dựng Nhà nước Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam.	PC1.0.2
		- Chủ động, tích cực tham gia và vận động người khác tham gia các hoạt động bảo vệ, phát huy giá trị các di sản văn hóa.	PC1.0.3
		- Đấu tranh với các âm mưu, hành động xâm phạm lãnh thổ, biên giới quốc gia, các vùng biển thuộc chủ quyền và quyền chủ quyền của quốc gia bằng thái độ và việc làm phù hợp với lứa tuổi, với quy định của pháp luật.	PC1.0.4
		- Sẵn sàng thực hiện nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc.	PC1.0.5

- M0; Mức 1: Mức Đạt - M1; Mức 2: Mức Khá - M2; Mức 3: Mức Tốt - M3.

Thông tư số 22/2021/TT-BGDĐT ngày 20 tháng 7 năm 2021 quy định về đánh giá học sinh trung học cơ sở và trung học phổ thông hướng dẫn đánh giá theo 4 mức là: Tốt; Khá; Đạt và Chưa đạt [4].

b. Kết nối giữa năng lực/phẩm chất với nội dung chương trình

Việc kết nối giữa yêu cầu cần đạt về phẩm chất/năng lực với các yêu cầu cần đạt về nội dung được mô tả như sau:

Bảng 7: Mã hoá chủ đề “Nền kinh tế và các chủ thể của nền kinh tế” (Lớp 10)

Nội dung	Yêu cầu cần đạt	Mã hoá
1. Nền kinh tế và các chủ thể của nền kinh tế	- Nêu được vai trò của các hoạt động kinh tế trong đời sống xã hội.	YCCĐ1.1
	- Nhận biết được vai trò của các chủ thể tham gia trong nền kinh tế.	YCCĐ1.2
	- Nhận diện được vai trò của bản thân, gia đình với tư cách là một chủ thể tham gia trong nền kinh tế.	YCCĐ1.3
	- Nhận biết được trách nhiệm của công dân trong việc tham gia vào các hoạt động kinh tế.	YCCĐ1.4
	- Tìm tòi, học hỏi và tham gia vào các hoạt động kinh tế phù hợp với lứa tuổi.	YCCĐ1.5
...	...	

Chuẩn năng lực đặc thù (xem Bảng 8).

Ví dụ 6: Chuẩn năng lực Phát triển bản thân môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật lớp 10 (xem Bảng 9).

Chuẩn phẩm chất (xem Bảng 10).

Ví dụ 7: Chuẩn phẩm chất Yêu nước trong môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật lớp 10 (xem Bảng 11)

c. Hồi quy chuẩn năng lực, phẩm chất theo mạch nội dung

Chương trình môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật xây dựng theo mạch nội dung. Vì vậy, sau khi đã xác định được Chuẩn năng lực, Chuẩn phẩm chất của từng lớp, để thuận tiện cho giáo viên trong quá trình sử dụng,

Bảng 8: Mô tả Chuẩn năng lực đặc thù

Năng lực	Năng lực thành phần	Biểu hiện của năng lực thành phần	Thể hiện trong yêu cầu cần đạt của nội dung chương trình
NL1	NL1.1	NL1.1.1	YÊU CẦU CẦN ĐẠT... YÊU CẦU CẦN ĐẠT... ...
		NL1.1.2	...
		NL1.2	NL1.2.1 ...
	NL1.3	NL1.3.1 ...	
NL2
NL3

Bảng 9: Chuẩn năng lực Phát triển bản thân môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật lớp 10

Năng lực	Năng lực thành phần	Biểu hiện của năng lực thành phần	Thể hiện trong yêu cầu cần đạt của nội dung chương trình
NL2 Phát triển bản thân	NL2.1 Tự nhận thức bản thân	NL2.1.1 Tự đánh giá được điểm mạnh, điểm yếu, vai trò, giá trị, khả năng, điều kiện và các quan hệ xã hội của bản thân.	YCCĐ1.3 Nhận diện được vai trò của bản thân, gia đình với tư cách là một chủ thể tham gia trong nền kinh tế.
	NL2.2 Lập kế hoạch phát triển bản thân	NL2.2.1 Tự đặt ra được mục tiêu, kế hoạch, biện pháp học tập, rèn luyện và kế hoạch tài chính phù hợp của bản thân.	YCCĐ 6.3 Lập được kế hoạch tài chính của cá nhân.
		NL2.2.2 Bước đầu biết tạo lập, xây dựng ý tưởng cho một hoạt động kinh doanh nhỏ; lựa chọn được mô hình hoạt động kinh tế thích hợp trong tương lai đối với bản thân.	YCCĐ 4.3 Lựa chọn được mô hình kinh tế thích hợp trong tương lai đối với bản thân. YCCĐ 11.3 Lập được quy trình tổ chức, hoạt động của doanh nghiệp nhỏ.
NL2.3 Thực hiện kế hoạch phát triển bản thân	NL2.3.1 Thực hiện được và vận động, giúp đỡ người khác thực hiện các công việc, nhiệm vụ học tập, rèn luyện của bản thân để đạt mục tiêu, kế hoạch đã đề ra và hướng tới các giá trị xã hội.	YCCĐ 1.5 Tìm tòi, học hỏi và tham gia vào các hoạt động kinh tế phù hợp với lứa tuổi. YCCĐ 6.4 Kiểm soát được tài chính cá nhân.	
	NL2.3.2 Điều chỉnh được mục tiêu, kế hoạch, phương pháp học tập, rèn luyện phù hợp với cuộc sống thay đổi; khắc phục được sai sót, hạn chế của bản thân trong quá trình thực hiện mục tiêu, kế hoạch đã đề ra; lựa chọn được các môn học phù hợp với định hướng nghề nghiệp của bản thân.	YCCĐ 11.5.2 Chủ động học hỏi quy trình sản xuất kinh doanh và những bài học thành công của doanh nghiệp.	

(Ghi chú: NL: Năng lực; YCCĐ: Yêu cầu cần đạt)

Bảng 10: Chuẩn phẩm chất

Phẩm chất	Phẩm chất thành phần	Biểu hiện của phẩm chất thành phần	Thể hiện trong yêu cầu cần đạt của nội dung chương trình
PC1		PC1.0.1	YÊU CẦU CẦN ĐẠT... YÊU CẦU CẦN ĐẠT...
		PC1.0.2	...
PC2	PC2.1	PC2.1.1	...
	PC2.2	PC2.2.1	...
...

(Ghi chú: PC - Phẩm chất)

Chuẩn năng lực, phẩm chất được hồi quy lại theo mạch nội dung chủ đề. Bước này được mô tả theo Bảng 12.

Ví dụ 8: Chủ đề “Nền kinh tế và các chủ thể của nền kinh tế” - môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật lớp 10 (xem Bảng 13).

Bước 5: Xây dựng các mức độ đánh giá (mức chất lượng)

Sau khi đã xác định các yêu cầu cần đạt của chủ đề nội dung tương ứng với biểu hiện của phẩm chất/năng lực thành phần, từ các yêu cầu cần đạt đó xây dựng các mức độ đánh giá tương thích với yêu cầu cần đạt. Chuẩn đánh giá năng lực, phẩm chất trong môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật cấp Trung học phổ thông được xây dựng thành 4 mức độ: Mức độ 0 (M0): Chưa đạt; Mức độ 1 (M1): Mức đạt; Mức độ 2 (M2): Mức khá; Mức độ 3 (M3): Mức tốt.

Với các yêu cầu cần đạt về kiến thức, sự phát triển các mức độ được mô tả theo sự tăng lên về chất lượng, số

Bảng 11: Chuẩn phẩm chất Yêu nước

Phẩm chất	Phẩm chất thành phần	Biểu hiện của phẩm chất thành phần	Thể hiện trong yêu cầu cần đạt của nội dung chương trình
PC1 Yêu nước	PC1.0.1	Tích cực, chủ động vận động người khác tham gia các hoạt động bảo vệ thiên nhiên.	
		Tự giác thực hiện và vận động người khác thực hiện các quy định của pháp luật, góp phần bảo vệ và xây dựng Nhà nước Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam.	YCCĐ 7.3 Thực hiện được nghĩa vụ công dân trong bảo vệ, xây dựng và hoàn thiện hệ thống chính trị ở Việt Nam bằng những hành vi cụ thể, phù hợp quy định của pháp luật. YCCĐ 8.2 Tự giác thực hiện các quy định của pháp luật. YCCĐ 9.2 Thực hiện nghĩa vụ tuân theo Hiến pháp bằng những hành vi cụ thể, phù hợp với lứa tuổi. YCCĐ 12.4 Tích cực, chủ động vận động người khác chấp hành các quy định của pháp luật hình sự.
	PC1.0.3	Chủ động, tích cực tham gia và vận động người khác tham gia các hoạt động bảo vệ, phát huy giá trị các di sản văn hóa.	
	PC1.0.4	Đấu tranh với các âm mưu, hành động xâm phạm lãnh thổ, biên giới quốc gia, các vùng biển thuộc chủ quyền và quyền chủ quyền của quốc gia bằng thái độ và việc làm phù hợp với lứa tuổi, với quy định của pháp luật.	YCCĐ 7.2 Phê phán, đấu tranh với những hành vi chống phá Nhà nước và hệ thống chính trị ở nước ta
	PC1.0.5	Sẵn sàng thực hiện nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc.	

(Ghi chú: PC: Phẩm chất; YCCĐ: Yêu cầu cần đạt)

Bảng 12: Mô tả hồi quy phẩm chất, năng lực theo mạch nội dung chủ đề

Nội dung	Yêu cầu cần đạt	Biểu hiện của phẩm chất, năng lực
1	1.1	...
	1.2	...

2

Bảng 13: Chủ đề “Nền kinh tế và các chủ thể của nền kinh tế” - môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật lớp 10

Nội dung	Yêu cầu cần đạt	Biểu hiện của phẩm chất, năng lực
1. Nền kinh tế và các chủ thể của nền kinh tế	1.1 Nêu được vai trò của các hoạt động kinh tế trong đời sống xã hội.	NL1.1.2; NL3.1.1
	1.2 Nhận biết được vai trò của các chủ thể tham gia trong nền kinh tế.	NL1.1.2; NL3.1.1
	1.3 Nhận diện được vai trò của bản thân, gia đình với tư cách là một chủ thể tham gia trong nền kinh tế.	NL1.1.2; NL2.1.1; NL3.1.1
	1.4 Nhận biết được trách nhiệm của công dân trong việc tham gia vào các hoạt động kinh tế.	PC5.1.3; NL1.1.2; NL3.1.1
	1.5 Tìm tòi, học hỏi và tham gia vào các hoạt động kinh tế phù hợp với lứa tuổi.	PC3.2.3; NL1.3.1; NL2.3.1; NL3.2.4
...

(Ghi chú: NL - Năng lực; PC - Phẩm chất)

Bảng 14: Chuẩn đánh giá năng lực đặc thù

Năng lực	Năng lực thành phần	Biểu hiện của năng lực thành phần	Thể hiện trong yêu cầu cần đạt của nội dung chương trình	Mức độ đạt chuẩn
NL1	NL1.1	NL1.1.1	YÊU CẦU CẦN ĐẠT...	M3. M2. M1.
			YÊU CẦU CẦN ĐẠT...	
		NL1.1.2	...	
	NL1.2	NL1.2.1		
	NL1.3	NL1.3.1		
NL2	
NL3	

Bảng 15: Chuẩn đánh giá phẩm chất

Phẩm chất	Phẩm chất thành phần	Biểu hiện của phẩm chất thành phần	Thể hiện trong yêu cầu cần đạt của nội dung chương trình	Mức độ đạt chuẩn
PC1		PC1.0.1	YCCĐ...	M3. M2. M1. M0.
		YCCĐ...		
		PC1.0.2	...	
		...		
PC2	PC2.1	PC2.1.1	...	
	PC2.2	PC2.2.1	...	
...	

Bảng 17: Chuẩn đánh giá năng lực, phẩm chất hồi quy theo mạch nội dung (Chủ đề “Nền kinh tế và các chủ thể của nền kinh tế” - môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật lớp 10).

Nội dung	Yêu cầu cần đạt	Mức độ đạt chuẩn	Biểu hiện của phẩm chất, năng lực
1. Nền kinh tế và các chủ thể của nền kinh tế	YCCĐ1.1	Nêu được vai trò của các hoạt động kinh tế trong đời sống xã hội ở mức độ chi tiết. M3. Nêu được vai trò của các hoạt động kinh tế trong đời sống xã hội ở mức độ chi tiết. Lấy được các dẫn chứng minh họa. M2. Nêu được vai trò của các hoạt động kinh tế trong đời sống xã hội ở mức độ khái quát. Lấy được ít nhất một ví dụ minh họa. M1. Nêu được vai trò của các hoạt động kinh tế trong đời sống xã hội ở mức độ sơ lược. M0. Học sinh không đạt được mức M1.	NL1.1.2; NL3.1.1
	YCCĐ1.2	Nhận biết được vai trò của các chủ thể tham gia trong nền kinh tế. M3. Nêu được vai trò của các chủ thể tham gia trong nền kinh tế ở mức độ chi tiết. Lấy được các dẫn chứng minh họa. M2. Nêu được vai trò của các chủ thể tham gia trong nền kinh tế ở mức độ khái quát. Lấy được ít nhất một ví dụ minh họa. M1. Nêu được vai trò của các chủ thể tham gia trong nền kinh tế ở mức độ sơ lược. M0. Học sinh không đạt được mức M1.	NL1.1.2; NL3.1.1
	YCCĐ1.3	Nhận diện được vai trò của bản thân, gia đình với tư cách là một chủ thể tham gia trong nền kinh tế. M3. Nêu được vai trò của bản thân, gia đình với tư cách là một chủ thể tham gia trong nền kinh tế ở mức độ chi tiết. Lấy được các dẫn chứng minh họa. M2. Nêu được vai trò của bản thân, gia đình với tư cách là một chủ thể tham gia trong nền kinh tế ở mức độ khái quát. Lấy được ít nhất một ví dụ minh họa. M1. Nêu được vai trò của bản thân, gia đình với tư cách là một chủ thể tham gia trong nền kinh tế ở mức độ sơ lược. M0. Học sinh không đạt được mức M1.	NL1.1.2; NL2.1.1; NL3.1.1

Bảng 16: Chuẩn đánh giá năng lực, phẩm chất hồi quy theo mạch nội dung

Nội dung	Yêu cầu cần đạt	Mức độ đạt chuẩn	Biểu hiện của phẩm chất, năng lực
1	YCCĐ1.1	M3. M2. M1. M0.	...
	YCCĐ 1.2

2

lượng hoặc phạm vi kiến thức.

Với các yêu cầu cần đạt về kỹ năng, hành vi, sự phát triển các mức độ được mô tả theo sự tăng lên về tần suất thực hiện hoặc mức độ thành thạo về kỹ năng.

Với các yêu cầu cần đạt về thái độ, sự phát triển các mức độ được mô tả theo sự tăng lên về mức độ lập luận và bài học rút ra trước mỗi vấn đề.

Bước này được thực hiện như sau:

Chuẩn đánh giá năng lực đặc thù (xem Bảng 14).

Chuẩn đánh giá phẩm chất (xem Bảng 15)

Chuẩn đánh giá năng lực, phẩm chất hồi quy theo mạch nội dung (xem Bảng 16).

Ví dụ 9: Chuẩn đánh giá năng lực, phẩm chất hồi quy theo mạch nội dung (Chủ đề “Nền kinh tế và các chủ thể của nền kinh tế” - môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật lớp 10) (xem Bảng 17).

Bước 6: Thử nghiệm và điều chỉnh Chuẩn đánh giá

- Tập huấn cho giáo viên hiểu về chuẩn đánh giá và

Nội dung	Yêu cầu cần đạt	Mức độ đạt chuẩn	Biểu hiện của phẩm chất, năng lực
	YCCĐ1.4 Nhận biết được trách nhiệm của công dân trong việc tham gia vào các hoạt động kinh tế.	<p>M3. Nêu được trách nhiệm của công dân trong việc tham gia vào các hoạt động kinh tế. Lấy được các dẫn chứng minh họa.</p> <p>M2. Nêu được trách nhiệm của công dân trong việc tham gia vào các hoạt động kinh tế. Lấy được ít nhất một ví dụ minh họa.</p> <p>M1. Nêu được trách nhiệm của công dân trong việc tham gia vào các hoạt động kinh tế ở mức độ sơ lược.</p> <p>M0. Học sinh không đạt được mức M1.</p>	PC5.1.3; NL1.1.2; NL3.1.1
	YCCĐ1.5 Tìm tòi, học hỏi và tham gia vào các hoạt động kinh tế phù hợp với lứa tuổi.	<p>M3. Luôn chủ động, tự giác tìm tòi, học hỏi và tham gia vào các hoạt động kinh tế phù hợp với lứa tuổi. Hướng dẫn bạn bè cùng thực hiện.</p> <p>M2. Thường xuyên tìm tòi, học hỏi và tham gia vào các hoạt động kinh tế phù hợp với lứa tuổi.</p> <p>M1. Tìm tòi, học hỏi và tham gia vào các hoạt động kinh tế phù hợp với lứa tuổi nhưng chưa thường xuyên.</p> <p>M0. Học sinh không đạt được mức M1.</p>	PC3.2.3; NL1.3.1; NL2.3.1; NL3.2.4

áp dụng Chuẩn đánh giá trong đánh giá thường xuyên và đánh giá định kì.

- Thiết kế công cụ đánh giá.
- Tiến hành đo lường, phân tích kết quả.
- Điều chỉnh Chuẩn đánh giá năng lực, phẩm chất sau thử nghiệm.

3. Kết luận

Việc xây dựng Chuẩn đánh giá năng lực, phẩm chất trong môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật cần thực hiện theo 6 bước. Chuẩn đánh giá năng lực, phẩm chất trong các môn học nói chung, môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật nói riêng sẽ giúp cho giáo viên có căn cứ

để đánh giá năng lực, phẩm chất học sinh trong môn học; giúp cho học sinh có căn cứ để tự đánh giá và đánh giá đồng đẳng và đặc biệt là giúp cho các cấp quản lí dựa vào đó để quản lí chất lượng dạy và học môn học trên toàn quốc.

Lời cảm ơn: Bài viết thuộc sản phẩm của đề tài: “Nghiên cứu xây dựng Chuẩn đánh giá năng lực và phẩm chất của học sinh trong môn Giáo dục công dân cấp Trung học cơ sở, môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật cấp Trung học phổ thông theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018”, mã số: CT.2022.10.VKG.14.

Tài liệu tham khảo

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo, (2018), *Chương trình Giáo dục phổ thông tổng thể*.
- [2] Tài liệu tập huấn “*Khung đánh giá năng lực người học*” (2014) do chuyên gia Australia hướng dẫn.
- [3] Bộ Giáo dục và Đào tạo, (2018), *Chương trình Giáo dục phổ thông môn Giáo dục công dân*.
- [4] Bộ Giáo dục và Đào tạo, (20/7/2021), *Thông tư số 22/2021/TT-BGDĐT quy định Về đánh giá học sinh trung học cơ sở và trung học phổ thông*.

DEVELOPING STANDARDS FOR ASSESSING STUDENTS' COMPETENCIES AND QUALITIES IN ECONOMICS AND LAW EDUCATION SUBJECT AT THE HIGH SCHOOL LEVEL TOWARDS THE 2018 GENERAL EDUCATION CURRICULUM

Nguyễn Thị Việt Hà

Email: hanv@gesd.edu.vn
The Vietnam National Institute of Educational Sciences
52 Lieu Giai street, Ba Dinh district, Hanoi, Vietnam

ABSTRACT: Because the 2018 General Education Curriculum aims at developing students' qualities and competencies, assessment standards are essential to evaluate them. Developing these qualities and competencies in subjects in general and Economics and Law Education subject in particular is crucial to provide teachers, students, and educational managers a "measure" in assessing students' qualities and competencies. The article has presented the general process for building competence assessment standards, thereby proposing a process for building it in Economics and Law Education subject at the high school level.

KEYWORDS: Competencies, qualities, assessment standards, Economic and Law Education subject, high school level.